

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

סֵדֵר

לְמוֹד יוֹמֵי יְרוּשָׁלַיִם

בְּנִקּוּד מְלֵא

הוֹצָאָה מִיַּחַדָּת בְּעִבּוּר הַסִּידִי בְּרִכְלֵב תַּלְמוּדֵי הַיֵּכָל הַקֹּדֶשׁ

שְׁלוֹמוֹדִים עַל פִּי הַדְרָכָת

מֶרֶן מוֹהֲרָא"ש שְׁלִיט"א

הַמְעוֹרָר לְלַמֵּד עַל פִּי סֵדֵר הַדָּרֵךְ הַלְמוּד שֶׁל רַבְּנֵי הַקְּדוּשׁ מוֹהֲר"ן זי"ע

לְהִיּוֹת בְּכָל חֶלְקֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה (שִׁיחוֹת הַר"ן סִימָן כ"ח; ע"ו)

מִסֵּכַת בְּרָכוֹת דְּפָיִם י"ח – כ"ד

לְמוֹד לַיְמֵי שְׁבוּעַת פְּרִשְׁתַּת בְּחֻקֹּתַי

י"א אָיִר – י"ז אָיִר

שְׁנַת תשע"ד

יום ראשון – י"א אָבִיר

[דף י"ח ע"א]

הַלְכָה ה'

מתני' האומנים קורין בראש האילן או בראש הנדבדב, מה שאין ראין לעשות בן בתפילה.

גמרא ביני מתניתה: הפועלים קורין בראש האילן, והאומנים בראש הנדבדב. ותני בן: מתפללים בראש תזית ובראש התאנה. הא בשאר כל האילנות – יורד ומתפלל למטן. ובעל הבית – לעולם יורד ומתפלל למטן.

ולמה בראש תזית ובראש התאנה? רבי אבא ורבי סימון, תרויהון אמרין: מפני שטרחותן מרובה.

תני: הכתף אף על פי שמשאו על כתיפו – הרי זה קורא את שמע, אבל לא יתחיל לא בשעה שהוא פורק, ולא בשעה שהוא

מועז, מפני שאין לבו מיושב. בין כך ובין כך – אל יתפלל עד
 שעה שיפרוק. ואם היה עליו משאוי של ארבעת קבין – מותר.
 אמר רבי יונתן: והוא ששיקל. מהו ששיקל? תרין חלקין לחורזי
 וחד לקומי.

תני: לא יהא מרמוז בעיניו וקורא.

תני: הפועלין שהיו עושין מלאכה אצל בעל הבית – הרי אילו
 מברכין ברכה ראשונה, וכוללין של ירושלים ושל ארץ, וחותמין
 בשל ארץ. אבל אם היו עושין עמו בסעודו, או שהיה בעל הבית
 אוכל עמהן – הרי אילו מברכין ד' ברכות.

אמר רבי מנא: זאת אומרת, שאסור לעשות מלאכה בשעה
 שיברך, דלכו, מה אנן אמרין יעשה מלאכה ויברך.

רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב הונא: לא יעמוד אדם ויתפלל
 ומין מטבע בידו. לפניו – אסור, לאחוריו – מותר.

רבי יסא היה צוררן ותופשן בידו.

ולמדת הדין אמר רבי יצחק: **יצרת הכסף בידך, ובלבד בידך.**
רבי יוסי בר אבון הורי לרבי הלל חתניה בן.

רבי חזקיה ורבי יעקב בר אחא הוו יתבין בחד אתר, והוה גבי
רבי יעקב בר אחא פריטין, אתת ענתה דצלותא

[דף י"ח ע"ב]

ושרתון ויהבון לרבי חזקיה קטר פורתיה לפורתיה ושרתון וערק.
אמר ליה: ומה בידך?

אמר רבי חנינא: אף מי שהיו מימיו על כתיפו – הרי זה קורא
את שמע ומתפלל.

רב חונא אמר: קרית שמע ותפילה – אינן צריכות פוננה.

אמר רבי מנא: קשייתה קומי רבי פינחס, ואפילו תימר קרית
שמע צריכה פוננה, תפילה אינה צריכה פוננה!

אמר רבי יוסי: קיימתיה, פני דמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי
יוחנן: הגיעוד, סוף מלאכת המים, שאינם מהוורין דבר תורה.

הַלְבָּה ו'

מתני' חתן פטור מקריית שמוע לילה הראשון עד מוצאי שבת אם לא עשה מעשה.

מעשה ברבן גמליאל שנשא וקרא בלילה הראשון. אמרו לו תלמידיו: ליפדתנו רבינו שחתן פטור! אמר להם: איני שומע לכם לבטל ממוני מלכות שמים אפלו שעה אחת.

גמרא רבי אלעזר בן אנטיגנום בשם רבי אליעזר בי רבי ינאי: זאת אומרת, שמופתר לבעול בעילה בפתילה בשבת.

אמר רבי חיי קומי רבי יוסה: תיפתר באלמנה שאינה עושה חבורה. אמר ליה: והא תנינן ארבעה לילות, אית לך למימר ארבעה לילות באלמנה?

אמר רבי יעקב בר זבדי: קשייתה קומי

יוֹם שְׁנֵי – י"ב אֲיָר

[דף י"ט ע"א]

רַבֵּי יוֹסִי: מַה בֵּינָה לְבֵין שׁוֹבֵר אֶת הַחֲכִית לֶאֱכֹל מִמֶּנָּה
גְּרוּגְרוֹת? אָמַר לִיה: וּמִזֶּר דְּבַתְרָה, וּבְלָבָד שְׁלֵא יִתְפְּוִין לַעֲשׂוֹתָהּ
כְּלִי. וְכֵאֵן שְׁמַתְפְּוִין לַעֲשׂוֹתָהּ בְּעוֹלָה, כְּמִי שְׁמַתְפְּוִין לַעֲשׂוֹתָהּ כְּלִי!

רַב יִצְחָק בַּר רַב מְשַׁרְשֵׁיא: אִזּוּ מְקָשִׁי, מַה בֵּינָה לְמִיפִים מוֹרְסָא
בְּשֵׁבֶת? אָמַר לִיה: וּמִזֶּר דְּבַתְרָה, וּבְלָבָד שְׁלֵא יִתְפְּוִין לַעֲשׂוֹתָהּ
פְּה, וְכֵאֵן מִתְפְּוִין, שְׁהוּא מִתְפְּוִין לַעֲשׂוֹתָהּ בְּעוֹלָה, כְּמִי שְׁהוּא
מִתְפְּוִין לַעֲשׂוֹתָהּ כְּלִי.

תַּנִּי: לֹא יִבְעוֹל אָדָם בְּעֵילָה לְכַתְהִילָה בְּשֵׁבֶת מִפְּנֵי שְׁהוּא עוֹשֶׂה
חֲבוּרָה. וְאַחֲרִים מִתִּירִין. אָמַר רַבֵּי יוֹסִי בִּי רַבֵּי אֲבוּן: טַעֲמוֹן
דְּאַחֲרִים, לְמִלְאֲכָתוֹ הוּא מִתְפְּוִין, מֵאִילֵיהּ נַעֲשֶׂה חֲבוּרָה. אִפִּי
אָמַר: אָסוּר.

בנימון גנזכיה נפק ומור משמיה דרב: מותר. שמע שמואל ואיקפד עילוי ומית. [נקרי] עילוי וקרי: ברוך שנגפו. ועל רב קרא: (משלי יב) לא יאנה לצדיק כל און.

שמואל אמר: כל תהיא הילכתא דרישיה דפירקא אחרייא דנידה – להלקח אבל לא למעשה.

רבי ינאי ערק אפילו מתנינות שלא הגיע זמנה לראות ונישאת.

בעון קומוי רבי יוחנן: מהו לבעול בעילה שנייה? אמרין: לתלות בדם המכה לא תורו, ולבעול בעילה שנייה הוא מורייא? מה צריכה לה? בשבאו לה ימי הפסק ימי טהרה בנתיים.

אמר רבי אבהו: שושביניה דרבי שמעון בר אבא הוינא, שאילת לרבי אלעזר, מהו לבעול בעילה שנייה? ושרא ליה. דהוא סבר כהדא דשמואל, דשמואל אמר: פירצה דחוקה – נכנסין בה בשבת, אפילו משרת צרורות.

אמר רבי חגי: שושביניה דרבי שמואל כפודקיא הוינא, שאילת לרבי יאשיה, ושרע מיניה.

ח _____ שעורים יומיים לימי שבוע פרשת בקורותי תשע"ד

שאילית לרבי שמואל בר יצחק, אמר ליה: מעתה, אי זה דם נידה ואי זה דם בתולים?

תני: פלה – אסורה לביתה כל שבועה, ואסור ליטול ממונה בום של ברכה; דברי רבי אליעזר.

מאי טעמא דרבי אליעזר? אי איפשר שלא יצא דם נידה עם דם בתולים.

הלכה זו

מתני' רחץ לילה הראשון שמתה אשתו. אמרו לו תלמידיו: ליפדתנו רבנו, שאבל אסור לרחוץ! אמר להן: איני בשאר כל אדם, איסטנים אני.

גמרא מאן תנא אבל אסור ברחיצה כל שבועה? רבי נתן!

רבי אמי תוד ליה עובדא, ושאל לרבי חייא בר בא, והורי ליה: כל שבועה, כרבי נתן.

רבי יוסי תוד ליה עובדא, ושאל לרבי בא בר כהן לגבי רבי אחא, אמר ליה: לא כן אלפד? רבי אמי תוד ליה

[דף י"ט ע"ב]

עובדא, ושאל לריש לקיש והורי ליה פרבי נתן כל שבקעה! אמר ליה: דילמא תרין עובדין אינון, אגז אמרין ליה על דרבי תיא בר בא, ואתון אמרין ליה על דריש לקיש.

ועוד מן הדא, רבי חמא אבוי דרבי אושעיא הוה ליה עובדא, שאל לרבנן ואסרו?

רבי יוסי בעי: איילן רבנן, רבנן דהכא או רבנן דרומיא? אין תימר רבנן דהכא, ניהא. אין תימר רבנן דרומיא, רב רביא קומוי והוא שאל לזעיריא? אין תימר רבנן דרומיא אינון שריין ואינון אסריין? דתני: מקום שנהגו להרחיץ אחר המיטה – מרחיצין. ובדרום מרחיצין! אמר רבי יוסי בי רבי אבון: מי שהוה מתיר את הרחיצה הזאת, עושה אותה פאכילה ושתייה.

הדא דתימר: ברחיצה של תענוג, אבל ברחיצה שאינה של תענוג – מותר. בהדא דשמואל בר אבא, עלו בו חטטין אתון שילון לרבי יסא, מהו דיסחי? אמר לו: דלא יסחי מיית הוא – אין בעי אפילו בתשעה באב, אין בעי אפילו ביום הכפורים!

י _____ שְׁעוּרִים יוֹמִיִּים לִיְמֵי שְׁבוּעַ פְּרִשְׁת בַּחֲסוּתֵי תַשְׁעִיד

רבי יוסי ברבי חנינא, ראו אותו מובל. אם לקרויו, לא ידעין. אם להקרו גופו, שאין רחיצת צונן רחיצת, לא ידעין. הורי רבי בא פהין תניא.

הורי רבי אחא: בבא מן תדרף והיו רגליו קיהות עליו – שמותר להרחיצן במים.

תני: אבל ומנודה שהיו מהלכין בדרף – מותרין בנעילת הסנדל. לכשיבואו אל העיר – יחלוצו. וכן בתשעה באב. וכן בתענית ציבור.

תני: במקום שנהגו לשאול אבילים בשבת – שואלין. ובדרום – שואלין.

רבי הושעיא רבא אזל לחד אתר, והוא אביליא בשופתא, ושאל בון. אמר לון: אני איני יודע מנהג מקומכם, אלא שלום עליכם במנהג מקמינו!

רבי יוסי בי רבי חלפתא משבח בדרבי מאיר קומי ציפוראי, אדם גדול, אדם קדוש, אדם צנוע!

חד זמן חמא אביליאי בשופתא, ושאל בון. אמרו ליה: אהן דאת מתני שבחיה? אמר לון: מה עיסקיה? אמר ליה, חמא אביליאי בשופתא ושאל בון! אמר לון: בעי אתון מידע מהו חיליה! בא להודיעכם: שאין אבל בשבת!

הדא דכתיב (משלי י'): ברבת ה' היא תעשיר - זו ברבת שבת. ולא יוסף עצב עמה - זו אבילות. כמה דתימא (שמואל ב, יט): נעצב המלך על בנו.

הלכה ח'

מתני' וכשמת טבי עבדו - קבל עליו תנחומין. אמרו לו: לא ליפדתנו רבנו שאין מקבלין תנחומין על העבדים! אמר להם: אין טבי עבדי בשאר העבדים, פשר היה.

יוֹם שְׁלִישִׁי – י"ג אָבִיר

[דף כ' ע"א]

גמרא הָא בְּנֵי חוֹרִים אַחֲרִים – מְקַבְּלִין תְּנַחוּמִין עֲלֵיהֶן! בְּנֵי
מִתְנַיִתָּה אֵין מְקַבְּלִין תְּנַחוּמִין עַל הָעֲבָדִים.

תְּנִי: מַעֲשֵׂה שְׁמוֹתָה שְׁפָתָהּ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְנִכְנְסוּ תִלְמִידָיו
לְנַחְמוֹ, וְלֹא קִיבַל. נִכְנְסַם מִפְּנֵיהֶם לְחֶצֶר, וְנִכְנְסוּ אַחֲרָיו. לְבֵית,
וְנִכְנְסוּ אַחֲרָיו. אָמַר לָהֶן: בְּמִדּוּמָה הֵייתִי שְׂאֵתָם נִבְוִין בְּפוֹשְׁרִין,
וְאִי אֵתָם נִבְוִין אֲפִילוּ בְּרוֹתְחִין! וְחֵלֵא אָמְרוּ: אֵין מְקַבְּלִין תְּנַחוּמִין
עַל הָעֲבָדִים, מִפְּנֵי שֶׁהָעֲבָדִים כְּבַהֲמָה! אִם עַל בְּנֵי חוֹרִין אַחֲרִים –
אֵין מְקַבְּלִין תְּנַחוּמִין, כֹּל שֶׁכֵּן עַל הָעֲבָדִים!

מִי שְׁמַת עֲבָדוֹ אוֹ בְּהֵמָתוֹ, אוֹמֵר לוֹ: תִּמְקוֹם יִמְלֵא חֶסְרוֹנָהּ.

בד דמך רבי תייא בר אבא בר אחתיה דבר קפרא, קביל ריש לקיש עילוי דתורה רביה. נימר תלמידיה דבר נשא חביב עליה כברייה.

עאל ואיפטר עילוי (שיר השירים ו) דודי ירד לגנו לערנות הבשם לערנות בגנים. לא צורכה אלא דודי ירד לגנו לערנות בגנים! דודי – זה הקדוש ברוך הוא. ירד לגנו – זה העולם. לערנות הבשם – אלו ישראל. לערנות בגנים – אלו אומות העולם. וללקוט שושנים – אלו הצדיקים שמסלקן מביניהן.

משלו משל למה הדבר דומה? למלך שהיה לו בן והיה חביב עליו יותר מדאי. מה עשה המלך? נטע לו פרדס. בשעה שהיה הבן עושה רצונו של אביו – היה מחזר בכל העולם פולו, ורואה אי זו נטיעה יפה בעולם, ונומעה בתוך פרדסו. ובשעה שהיה מכעיסו – היה מקציץ כל נטיעותיו.

כך בשעה שישאל עושינו של הקדוש ברוך הוא – מחזר בכל העולם פולו, ורואה אי זה צדיק באומות העולם ומביאו

וּמְדַבְּקוֹ לְיִשְׂרָאֵל. בְּגוֹזַן יִתְרוֹ, וְרַחֲב. וּבְשֹׁעָה שֶׁהֵן מְכַעֲסִין אוֹתוֹ –
הָיָה מְסַלֵּק הַצְּדִיקִים שְׂבִינִיהֶן.

דְּלָמָּא, רַבִּי חֵיִיא בַר אַבְא וְחִבּוֹרְתִּיה, וְאֵית דְּמָרִין: רַבִּי יוֹסִי בִּי
רַבִּי חֲלַפְתָּא וְחִבּוֹרְתִּיה. וְאֵית דְּמָרִין: רַבִּי עֲקִיבָה וְחִבּוֹרְתִּיה. הוּוּ
יִתְבִּין לְעֵי בְּאוּרֵיתָא תַּחֲוֹת הָדָא תְּאִינָה, וְהוּוּ מָרָא דְתְּאִינָתָא
קָרִיץ וְלָקִיט לָהּ בְּכָל יוֹם. אָמְרִין: שְׂמָא הוּא חוֹשְׁדִּינּוּ! נְחָלוֹף אֶת
מְקוֹמֵינוּ.

לְמַחַר אֲתִיָּא מָרָה דְתְּאִינָתָא גְבוּן, אָמַר לֹזַן: מָרִי, אַף הָדָא מִצְוָה
דְּתוּיָתָן נְהִיגִין וְעַבְדִּין עִמִּי, מְנַעַתוּנָה מֵינִי! אָמְרוּן לִיה: אָמְרִין,
דְּלָמָּא דְאַחֲשָׁד לָן. בְּצַפְרָא אֲתִי מוֹדְעָא יִתְהוֹן זְרַחָה עָלֵינוּ תַּחֲפָה
וְהִתְלִיעוּ תְּאִינּוֹתֶיהָ!

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אָמְרוּ: "בְּעַל הַתְּאִנָּה יוֹדֵעַ אֵימַתִּי עוֹנָתָהּ שֶׁל תְּאִנָּה
לְלָקֵט, וְהָיָה לוֹקְטָה!" בְּדֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ אֵימַתִּי עוֹנָתָן שֶׁל
צְדִיקִים לְמַסְלֵק מִן הָעוֹלָם, וְהוּא מְסַלֵּקוֹ.

בד דמך רבי בון בר רבי חיאי, על רבי זעירא ואפטר עילוי (קהלת
 ה) מתוקה שנת העבד. ישן אין כתיב כאן, אלא אם מעט אם
 הרבה יאכל!

למה היה רבי בון בר רבי חיאי דומה? למלך ששכר פועלים הרבה,
 והיה שם פועל אחד והיה משתכר במלאכתו יותר מדיאי. מה
 עשה המלך? נמלו והיה מטייל עמו ארופות וקצרות. לעיתותי
 ערב באו אותם פועלים ליטול שכרן ונתן לו שכרו עמהן משלם.
 והיו הפועלים מתרעמין ואומרים: אנו יגענו כל היום, וזה לא יגע
 אלא שתי שעות, ונתן לו שכרו עמנו משלם!

אמר להן המלך: יגע זה לשתי שעות יותר ממה שלא יגעתי
 אתם כל היום כולו! כך יגע רבי בון בתורה לעשרים ושמונה
 שנה, מה שאין תלמיד וותיק יכול ללמוד למאה שנה!

בד דמך רבי סימון בר זביד, עאל רבי לוי ואפטר עילוי: ארבעה
 דברים תשמישו של עולם, וכולן אם אבדו – יש להן חליפין, (איוב
 כח) בי יש לכסף מוצא, ומקום לזהב יזקו, ברזל מעפר יקח,
 ואבן יצוק נחושה. אילו אם אבדו – יש להן חליפין. אבל תלמיד

חכם שָׁמַת, מִי מְבִיא לָנוּ חֲלִיפָתוֹ! מִי מְבִיא לָנוּ תְמוּרָתוֹ! (שם)
וְהַחֲכָמָה מֵאִיִן תִּמְצָא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה, וְנַעֲלָמָה מְעִינֵי כָל
חַי.

אָמַר רַבִּי לְוִי: מַה אִם אָחֵי יוֹסֵף עַל שְׂמֻצָּאוֹ מְצִיאָהּ – יֵצֵא לָבֶס,
דְּכַתִּיב (בראשית מב): וַיֵּצֵא לָבֶס, אָנּוּ שְׂאֵבְדָנוּ אֶת רַבִּי סִימוֹן בֶּר
זְבִיד –

[דף כ' ע"ב]

על אחת כפוח וכפוח.

כַּד דְּמַדָּ רַבִּי לְוִי בֶר סִיסִי, עַל אָבוּי דְשְׂמוּאֵל וְאַפְטָר עֵילוּי: (קהלת)
יב) סוּף דְּבַר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹהִים יֵרָא.

לְמָה הָיָה לְוִי בֶן סִיסִי דּוּמָחָ? לְמַלְךְ שְׁתֵּייה לּוֹ כְּרָם וְהָיָה בּוֹ מֵאָה
גְּפָנִים, וְהָיוּ עוֹשׂוֹת כָּל שָׁנָה וְשָׁנָה מֵאָה חֲבִיזוֹת שֶׁל יוֹן. עֵמֶד עַל
חֲמִשִּׁים. עֵמֶד עַל אַרְבָּעִים. עֵמֶד עַל שְׁלֹשִׁים. עֵמֶד עַל עֶשְׂרִים.
עֵמֶד עַל עֶשֶׂר. עֵמֶד עַל אֶחָד. וְהָיָה עוֹשֶׂה מֵאָה חֲבִיזוֹת שֶׁל יוֹן.
וְהָיָה אוֹתוֹ הַגֶּפֶן חֲבִיב עָלָיו כֹּכֵל הַכֶּרֶם כּוּלוֹ.

כך היתה רבי לוי בר סיסי חביב לפני הקדוש ברוך הוא ככל אדם.
הדא הוא דכתיב (שם): **כי זה כל האדם.**

כהנא הוה עולם סגין פד סליק להכא. חמתיה חד בר פחין. אמר
ליה: מה קלא בשמיא? אמר ליה, גזר דיניה דתהוא גברא
מיחתם, וכן הוות ליה. ומתפגע ביה חמתיה חד חרן, אמר ליה:
מה קלא בשמיא? אמר ליה, גזר דיניה דתהוא גברא מיחתם, וכן
הוות ליה. אמר: מה, סליקת מזבי ואנא איחטי? מה? סליקת
למיקטלה בני ארעא דישראל? ניזול וניחות לי מן הן דסליקת.

אתא לגבי רבי יוחנן, אמר ליה: בר נש דאימיה מבסרא ליה,
ואיתתיה דאבוהי מוקרא ליה, להן ייזול ליה? אמר ליה: ייזול להן
דמוקרין ליה. נחת ליה כהנא מן הן דסלק.

אתון אמרין ליה לרבי יוחנן, הא נחית כהנא לבבל! אמר, מה
תוה מיזל ליה דלא מיסב רשותא? אמרין ליה: תהוא מילתא
דאמר לך – הוא תוה נטילת רשות דידיה.

רבי זעירא פד סלק להכא, אזל אקיו דם. אזל בעי מיזבון תדא
ליטרא דקופד מן טבחא. אמר ליה: בכמה תדין ליטרתא? אמר

לֵיהִ: בְּחַמְשֵׁין מְנַיִ וְחַד קוֹרְסָם. אָמַר לֵיהִ: סָב לָךְ שְׂוִיתִין, וְלֹא קָבִיל עֵילוֹי. סָב לָךְ שְׁבָעֵין, וְלֹא קָבִיל עֵילוֹי. סָב לָךְ שְׁמוֹנִים, סָב לָךְ תַשְׁעִים, עַד דְּמָטָא מֵאַחַ, וְלֹא קָבִיל עֵילוֹי. אָמַר לֵיהִ: עֶבֶיד כַּמְנַהֲגָךְ.

בְּרוּמְשָׂא גְּחִית לְבֵית וּוְעָדָא. אָמַר לוֹן: רַבְּנָן! מַה בֵּישׁ מְנַהֲגָא דְהַכָּא דְלֹא אָבִיל בְּרַ נֶשׁ לִיטְרָא דְקוּפְדַ עַד דְּמַחוּ לֵיהִ חַד קוֹרְסָם? אָמְרִין לֵיהִ: וּמַה הוּא דִינָּ? אָמַר לוֹן: פְּלָן טַבְּחָא שְׁלַחוּן בְּעֵיי מִיִּיתִיתִיהּ, וְאַשְׁכְּחוּן אַרְוִינִיה נְפָקָא. אָמַר לֵיהִ: רַבִּי, כָּל חֲכִינָּ? אָמַר לֵיהִ: וְיִיתִי עֲלֵיי דְלֹא כְּעֵסִית עֵילוֹי, מִי סְבַרְת דְּמְנַהֲגָא כֵּן.

רַבִּי יִסָּא, כַּד סָלִיק לְהַכָּא, אָזַל סַפְרֵי, בְּעֵי מִסְחֵי בְּאַחַן דִּימוֹסן דְּמִיבְרָיא, פְּגַע בֵּיה חַד לִיצָן וַיַּחֲב לֵיהִ פּוֹרְקָדַל חַד. אָמַר לֵיהִ: עַד כְּדוֹן עוֹנְקַתִּיה דְּהַהוּא גְּבָרָא רַפִּיא. וְהוּה אַרְכוּנָא קָאִים דְּאִין אַחַד לִיִּסְטִים וְאָזַל, קָם לֵיהִ גְּחִיף כָּל קַבְלִיהִ.

אָמַר לֵיהִ אַרְכוּנָא: מַאן תְּהוּה עַמּוּדָּ? תְּלַח עֵינּוֹי וְחָמָא דְּהוּא גְּחִיף. אָמַר לֵיהִ: אַחַן דְּגְּחִיף הוּא עַמּוּי נְסַכְבִּיה וְדִנְיָה וְאוּדֵי לֵיהִ עַל חַד קַמִּיל.

מי נפקין תרויהון, טעינין תרתי שרין מן דעבר רבי יסא מסחא,
אמר ליה: תהוא עונקתא דתות רפוא, כבר שנצת. אמר ליה:
ביש גדיא דתהוא גברא, ולא כתיב (ישעיה כח) ועתה אל
תתלוצצו פן יחזקו מוסריכם!

רבי פינחס, רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק: קשה היא
תליצנות, שתחילתה ייסורין וסופן בלייה.

תחילתה ייסורין דכתיב: ועתה אל תתלוצצו פן יחזקו
מוסריכם.

וסופן בלייה דכתיב: כי כלה ונחרצה שמעתי מאת ה' צבאות
על כל הארץ.

יוֹם רְבִיעִי – י"ד אֲנִיר

[דף כ"א ע"א]

הַלְכָה ט' מִתְנִי' חָתָן אִם רָצָה לְקָרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע לִילָה
הָרֵאשׁוֹן – קוֹרֵא. רֶבֶן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לֹא כָּל הַרוֹצֵה
לִיטוֹל לוֹ אֶת הַשֵּׁם יטוֹל.

גְּמָרָא תְּנִי: כָּל דְּבַר שֶׁהוּא שָׁל צַעַר, כָּל הַרוֹצֵה לַעֲשׂוֹת עֲצוּמוֹ
יְחִיד – עוֹשֶׂה. תְּלִמִיד חָכָם – עוֹשֶׂה וְתָבוֹא לוֹ בְּרָכָה. וְכָל דְּבַר
שֶׁהוּא שָׁל שְׂבָח, לֹא כָּל הַרוֹצֵה לַעֲשׂוֹת עֲצוּמוֹ יְחִיד – עוֹשֶׂה.
תְּלִמִיד חָכָם – עוֹשֶׂה, אֵלֶּא אִם בֶּן מֵינוֹ אוֹתוֹ פְּרָנָם עַל הַצִּיבוֹר.

תְּנִי: מִסְתַּלְקִין לְצַדְדֵינִי מִפְּנֵי יְתִידוֹת דְּרָכִים. וּבְשַׁעָה שֶׁהוּא
מִשְׁתַּקַּע אֶפְּלוֹ בְּשַׁדָּה שֶׁהִיא מְלִיאָה בּוֹרְכָמִין!

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: מַעֲשֶׂה בְּרֶבֶן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהָיוּ בְּדֶרֶךְ,
וְהָיוּ מִסְתַּלְקִין לְצַדְדֵינִי מִפְּנֵי יְתִידוֹת דְּרָכִים. וְרָאוּ אֶת רַבִּי יְהוּדָה

בן פפוס שהיה משתקע וּבֵא בְּנִגְדוֹ, אָמַר רַבִּן גַּמְלִיאֵל לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: מִי הוּא זֶה שֶׁמְרַאֵה עֲצָמוֹ בְּאַצְבָּע? אָמַר לוֹ: יְהוּדָה בֶּן פֶּפּוּס הוּא, שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו לְשׁוּם שָׁמַיִם!

אָמַר לִיהֵ: וְלֹא בֶּן תַּנְיִ: כָּל דְּבָר שֶׁהוּא שָׁל שְׁבַח, לֹא כָּל הַרוּצָה לַעֲשׂוֹת עֲצָמוֹ יְחִיד – עוֹשֶׂה. תְּלָמִיד חָכָם – עוֹשֶׂה, אֲלֵא אִם בֶּן מֵינוֹ אוֹתוֹ פֶּרְנָם עַל הַצְּבוּר! אָמַר לִיהֵ: וְהַתַּנְיִ: כָּל דְּבָר שֶׁל צַעַר, כָּל הַרוּצָה לַעֲשׂוֹת עֲצָמוֹ יְחִיד – עוֹשֶׂה. תְּלָמִיד חָכָם – עוֹשֶׂה, וְתָבוֹא עָלָיו בְּרָכָה. אָמַר רַבִּי זְעִירָא: וּבְלַחֹד דְּלֹא יִבְזֶה הוֹרְגִין.

דְּלָמָא, רַבִּי יִסָּא וְרַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרַ רַב יִצְחָק הָווּ יְתִבִּין אֲכָלִין בְּחֻדָּא מִן אֵילִין בְּגִישְׁתָּא עֲלֵיתָהּ. אֵתַת עוֹנְתָהּ דְּצִלוֹתָא וְקָם רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרַ רַב יִצְחָק מְצִלוּיָא. אָמַר לִיהֵ רַבִּי מִיִּישָׂא: לֹא בֶּן אֲלָפָן רַבִּי, אִם הִתְחִילוֹ – אִין מִפְּסִיקִין. וְתַנִּי חֲזַקִּיה: כָּל מִי שֶׁהוּא פְּטוּר מִדְּבַר וְעוֹשֶׂה – נִקְרָא הִדְיוּט.

אָמַר לִיהֵ: וְהָא תַנְיִנִן: חֲתָן פְּטוּר, חֲתָן אִם רוּצָה! אָמַר לִיהֵ: וְלֹא דַרְבִּן גַּמְלִיאֵל הִיא! אָמַר לִיהֵ: יְכִיל אֲנָא פִתֵּר בְּרַבִּין גַּמְלִיאֵל, דַּרְבִּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: אֵינִי שׁוֹמֵעַ לָכֶם לְבִטּוֹל מִמְּנֵי מַלְכוּת שָׁמַיִם.

חֲדָרִין עֲלֵיהֵ הִיָּה קוּרָא

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

הִלְכָה א'

מתני' מי שמתו מוטל לפניו – פטור מקרית שמע ומן התפילין.
גושאי המיטה, וחילופיהן, וחילופי חילופיהן, את שלפני

[דף כ"א ע"ב]

המיטה, ואת של אחר המיטה. את שהמיטה צורך בהן – פטורין.
ואת שאין המיטה צורך בהן – חייבין. אלו ואלו – פטורין מן
התפילה.

קברו את המת וחרו, אם יכולין להתחיל ולגמור עד שלא יגיעו
לשורה – יתחילו. ואם לאו – לא יתחילו.

העומדין בשורה, הפנימיים – פטורין, והחיצונים – חייבין.

נשים ועבדים וקטנים – פטורים מקרית שמע ומן התפילין.
והחייבין בתפילה ובמוזוזה, ובברכת המזון.

בעל קרי - מהרהר בלבו ואינו מברך לא לפניו ולא לאחריו.
ועל המזון - מברך לאחריו ואינו מברך לפניו. רבי יהודה אומר:
מברך לפניו ולאחריו.

היה עומד בתפלה, ונזכר שהוא בעל קרי - לא יפסיק, אלא
יקצר. ירד למבל, אם יכול לעלות ולהתכסות ולקרוא עד שלא
תנין החמה - יעלה ויתכסה ויקרא. ואם לאו - יתכסה במים
ויקרא. לא יתכסה, לא במים הרעים ולא במי המשרה, עד שיטיל
לתוכן מים. וכמה ירחיק מהם ומן הצואה? ארבע אמות.

זב שראת קרי, ונדה שפלטת שכבת זרע, והמשמשת שראתה
נדה - צריכין טבילה. ורבי יהודה פוטר:

גמרא תני: ומן התפילין, אבל ביום הראשון - אינו נותן
תפילין. ביום השני - הוא נותן תפילין. ואם באו פנים חדשות -
הוא חולצן כל שבועה; דברי רבי אליעזר. רבי יהושע אומר:
בראשונה ובשני - אינו נותן תפילין, ביום השלישי - הוא נותן
תפילין, ואם באו פנים חדשות - אינו חולצן. אם ביום השני אינו
נותן תפילין, צורכה מימר מי שמתו מוטל לפניו? אלא בגין
דתנא דא - תנא דא.

רבי זעירה רב ירמיה בשם רב: הלכה כרבי אליעזר בנתינה, וכרבי יהושע בחליצה. רבי זעירא פגעי: נתן ביום השני כרבי אליעזר, מהו שיעשה רבי אליעזר כרבי יהושע שלא לחלוץ? אמר רבי יוסי בי רבי בון: וכיני? נתן ביום השני כרבי אליעזר, נעשה רבי אליעזר כרבי יהושע שלא לחלוץ. ואין ביני, נימא הלכה כרבי אליעזר.

[דף כ"ב ע"א]

אמר רבי בון: כתיב (דברים טז): למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך - ימים שאת עוסק בהן בחיים, ולא ימים שאת עוסק בהן במיתים.

תני: אם רצה להחמיר על עצמו - אין שומעין לו. למה? מפני כבודו של מת, או משום שאין לו מי שישא משואו? מה נפיק מביניהן? הוה לו מי שישא משואו, ואין תימר מפני כבודו של

מת – אסור. ואם תאמר מפני שאין לו מי שישא משואו – הרי יש לו מי שישא משואו.

והתני: פטור מנטילת לולב! תיפתר: בחול. והתני: פטור מתקיעת שופר! אית לך מימר בחול, לא ביום טוב? אמר רבי חנינא: מבין שהוא זקוק לו להביא לו ארון ותכריכין. ביי דתנינן תמן: מחשיכין על התחום לפקח על עיסקי הפלה, ועל עיסקי המת להביא לו ארון ותכריכין חלילים ומקוננות, כמי שהוא נושא משאו.

מאימתי כופין את המיטות? משיצא המת מפתח החצר; דברי רבי אליעזר. ורבי יהושע אומר: משיפתם הגולל. וכשמת רבן גמליאל, בין שיצא מפתח החצר – אמר רבי אליעזר לתלמידיו: כפו את המיטות! וכשנסתם הגולל – אמר רבי יהושע: כפו את המיטות! אמרו לו: כבר (כפיטם) כפינום על פי תזקן.

בערב שבת הוא זוקף את מיטתו, ובמוצאי שבת הוא כופן.

תני: דרגש – נזקפת ואינה נכפית. רבי שמעון בן אלעזר אומר: שומט

[דף כ"ב ע"ב]

קלבינטרין שלה ודין. רבי יוסה בשם רבי יהושע בן לוי: הלכה ברבי שמעון בן אלעזר.

רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוסי: מיטה שניקליטה עולין ויורדין בה, – שומטין ודין.

אי זו היא מיטה, ואי זה הוא דרגש? אמר רבי ירמיה: כל שמוסרגין על גופה – זו היא מיטה. וכל שאין מוסרגין על גופה – זהו דרגש. והא תנינן: המיטה הערסה – משישופם בעור הדג. אם מוסרג הוא על גופה לאי זה דבר הוא שפה? אמר רבי אלעזר: תיפתר באילין ערסתא קיסרייתא דאית להן נקבין.

מניין לכפיית המיטה? רבי קריספא בשם רבי יוחנן: (איוב כח) וישבו אתו לארץ. על הארץ אין כתב באן, אלא וישבו אתו לארץ – דבר שהוא סמוך לארץ. מיפן שהיו ישנין על גבי מיטות כפופות.

בר קפרא אָמַר: אִיקוֹנִין אַחַת טוֹבָה הָיָה לִי בְּתוֹךְ בֵּיתְךָ וּגְרַמְתָּנִי לְכוֹפְפָה, אַף אֶת כֶּפֶה מִיטְתְּךָ. וְאֵית דְּמַפְקִין לִישָׁנָא: וְיִכְפֶּה, כֶּפֶה הַפְּרָסוּר.

רבי יונה ורבי יוסי, תרוניהון בשם רבי שמעון בן לקיש, חד אָמַר: מַפְנֵי מַה הוּא יִשָּׁן בְּמִיטָה כְּפוּיָה? שְׂיָהָא נוֹעַר בְּלִילָה וְנִזְכָּר שֶׁהוּא אָבֵל. וְהִרְנָה אָמַר: כְּתוּבָה שֶׁהוּא יִשָּׁן עַל מִיטָה כְּפוּיָה – הוּא נוֹעַר בְּלִילָה וְנִזְכָּר שֶׁהוּא אָבֵל.

אָבֵל, כָּל זְמַן שָׁמְתוּ מוּטָל לְפָנָיו – אוֹכֵל אֶצֶל חֲבִירוֹ. וְאִם אֵין לוֹ חֶבֶר – אוֹכֵל בְּבֵית אַחֵר. וְאִם אֵין לוֹ בֵּית אַחֵר – עוֹשֶׂה מַחִיצָה וְאוֹכֵל. וְאִם אֵינוּ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מַחִיצָה – הוֹפֵךְ אֶת פָּנָיו לְפוֹתֵל וְאוֹכֵל. וְלֹא מִיִּסָּב, וְלֹא אוֹכֵל כָּל צוֹרְפוֹ, וְלֹא שׁוֹתֶה כָּל צוֹרְפוֹ, וְלֹא אוֹכֵל בְּשָׂר וְלֹא שׁוֹתֶה יַיִן. וְאֵין מְזַמְּנִין עֲלָיו. וְאִם בִּירָךְ – אֵין עוֹנִין אַחֲרָיו אָמֵן. וְאַחֲרִים שְׂבִירְכוּ – אֵין עוֹנֶה אַחֲרֵיהֶם אָמֵן. הִדָּא דִּתִּימָא: בְּחוּל. אָבֵל בְּשֶׁבֶת – מִיִּסָּב וְאוֹכֵל, וְאוֹכֵל בְּשָׂר, וְשׁוֹתֶה יַיִן, וְאוֹכֵל כָּל צוֹרְפוֹ, וְשׁוֹתֶה כָּל צוֹרְפוֹ. וּמְזַמְּנִים עֲלָיו. וְאִם בִּירָךְ – עוֹנִין אַחֲרָיו אָמֵן. וְאַחֲרִים שְׂבִירְכוּ – עוֹנֶה אַחֲרֵיהֶם אָמֵן.

אמר רבן שמעון בן גמליאל: הואיל והתרתני לו את כל אלו –
הייביהו בשאר כל המצות של תורה! רבי יודה בן פזי בשם רבי
יהושע בן לוי: הלכה פרבן שמעון בן גמליאל.

נמסר לרבים – אוכל בשר ושונה יין. נמסר לפתפים – כמי
שנמסר לרבים.

כד דמך רבי יסא, קביל רבי חייא בר ווא אביליו, ואייכלון בשר
ואשקיון חמר. כד דמך רבי חייא בר אבא, קביל רבי שמואל בר
רב יצחק אביליו ואייכלון בשר, ואשקיון חמר.

כד דמך רבי שמואל בר רב יצחק, קביל רבי זעירא אביליו,
ואייכלון טלופחין. מימר כמה דהוא מנהגא.

רבי זעירא מידמך, פקיד ומר: לא תקבלון עלי יומא דין אבילא,
ולמחר

יום ששי – ט"ז אייר

[דף כ"ג ע"א]

מזרחי'א.

רבי יצחק בריה דרב הוה פתובה. מטתיה אונם, ועלין לגביה
 רבי מנא ורבי יודן, והוה חמר טב ואישתון סגין וגחכין. למחר
 אתון בעיין למיעל גביה. אמרו לון רבנן: הכין בר נש עביד
 לחבריה? לא הוינן חסרין אתמול אלא מיקום ומירקוד.

תני: עשרה פוסות שותין בבית האבל. שנים לפני המזון, וחמשה
 בתוך המזון, ושלשה לאחר המזון. אילו שלשה של אחר המזון.
 אחד לברפת המזון, ואחד לגמילות חסדים, ואחד לתנחומי
 האבלים. וכשמת רבן גמליאל, הוסיפו עליהן עוד שלשה, אחד
 לתון הכנסת, ואחד לראש הכנסת, ואחד לרבן גמליאל. וכיון
 שראו בית דין שהיו משתפרים והולכים, גזרו עליהן והחזירו
 למקומן.

בהן מהו שיטמא לכבוד רבו? רבי ינאי זעירא, דמוך חמוי, הוא הוה חמוי, והוא הוה רביה. שאל לרבי יוסי, ואמר ליה. שמע רבי אחא ומר: יטמאו לו תלמידיו. רבי יוסי, נטמאו לו תלמידיו ואכלו בשר ושתו יין. אמר לון רבי מנא: חדא מן תרתי לא פליט לכון, אם אבילים אתם – למה אכלתם בשר ולמה שתיתם יין? ואם אין אתם מתאבלים – למה נטמאתם?

מהו שיטמא בהן לכבוד תורה? רבי יוסי הוה יתיב מתני, ועאל מיתא. מן דנפק ליה – לא אמר ליה פלום. ומן דיתבי ליה – לא אמר ליה פלום.

רבי נחמיה בריה דרבי תיבא בר אבא אמר: אבא לא הוה עבר תחות כפתה דקיסרין.

רבי אמי, רבי חזקיה, ורבי כהן, ורבי יעקב בר אחא הוו מטיילין באילין פלטיותא דצפורי, הגיעו לפיפה – ופירש רבי כהן. הגיעו למקום טהרה – וחזר אצלן. אמר לון: במאי עסקין? אמר רבי חזקיה לרבי יעקב בר אחא: לא תימר ליה פלום, אי משום דבאש ליה דפריש שפטמא לתלמוד תורה – לא ידעין, ואי משום דהוה טייסן – לא ידעין.

תני: מטמא כהן ויוצא חוצה לארץ לדיני ממונות, ולדיני נפשות,
 ולקידוש החודש, ולעיבור שנה, ולהציל השדה מיד גוי, ואפילו
 [דף כ"ג ע"ב] ליטור יוצא ועורר עליה.

ללמוד תורה, ולישא אשה. רבי יהודה אומר: אם יש לו מאיכן
 ללמוד – אל יטמא. רבי יוסי אומר: אפילו יש לו מאיכן ללמוד
 תורה, יטמא, שלא מכל אדם זוכה ללמוד. אמרו עליו על יוסף
 הכהן: שהיה מטמא ויוצא אחר רבו לצידן. אבל אמרו: אל יצא
 כהן להויץ לארץ, אלא אם בן הבטיחו לו אשה.

מהו שיטמא כהן לנשיאת כפים? מגבילה אחוי דרבי אבא בר
 כהן אמר קומי רבי יוסי בשם רבי אחא: מיטמא כהן לנשיאת
 כפים. שמע רבי אחא ומר, אנא לא אמרית ליה כלום. חזר
 ואמר, או דילמא לא שמע מיני אלא ביי דמר רבי יודא בן פזי
 בשם רבי אלעזר: כל כהן שהוא עומד בבית הכנסת ואינו נושא
 את כפיו – עובר בעשה. וסבר מימר שמצות עשה דוחה למצות
 לא תעשה, אנא לא אמרית ליה כלום, אייתוניה ואנא אלקוניה.

רבי אבהו הוה יתיב מתני בכנישתא מדרתה בקיסרין. וְהוּה תמון מיתא. אַתת ענתא דנשיאת פפים – וְלֹא שְׁאֵלוֹן לִיה. אַתת ענתא דמיכלא – וְשְׁאֵלוֹן לִיה. אָמַר לוֹן: עַל נְשִׂיאת פפים לֹא שְׁאֵלוֹן לִי, וְלִמְיַכְלָא שְׁאֵלוֹן לִי! בֵּינן דְשָׁמְעוּ בּוּ, הוּה כָּל חַד וְחַד שְׁמִיט גְרַמִּיה וְעַרְק.

אָמַר רַבִּי יִנְאִי: מַטְמָא כְּהֵן לְרֵאוֹת אֶת הַמְּלָךְ. כַּד סְלִיק דֹּקְלִיטִינִים מְלָכָא לְהֵכָא, חֲמוּן לְרַבִּי חֵיִיא בַר אַבָּא מִיפְסַע עַל קַבְרִים דְצוּר בְּגִין מַחְמוּגִיה. רַבִּי חֲזַקִּיה וְרַבִּי יְרֵמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מַצּוּה לְרֵאוֹת גְּדוּלֵי הַמְּלָכוֹת. לְכַשְׁתְּבוּא מְלָכוֹת בֵּית דָּוִד – יְהִי יוֹדַע לְהַפְרִישׁ בֵּין מְלָכוֹת לְמְלָכוֹת.

מהו שיטמא כהן לכבוד הנשיא? כד דמך רבי יודן נשיאה, אכריז רבי ינאי ומר: אין כהונה היום!

כד דמך רבי יודא נשיאה בר בריה דרבי יודה נשיאה, דחף רבי חייא בר אבא לרבי זעירא בכנישתא דגופנא דציפורין וסאביה.

כד דמכת נהוראי אחתיה דרבי יהודא נשיאה, שלח רבי חנינא בתר רבי מנא ולא סליק. אָמַר לִיה, אִם בְּחֵיהוֹן אֵין מְטַמְּאוּן

להון, כל שפן במיתתו! אמר רבי נסא: במיתתו עשו אותו כמת מצות.

מהו שיטמא פהן לכבוד אביו ואמו? רבי יסא שמע דאתת אימיה לבוצרה. אתא שאל לרבי יוחנן, מהו לצאת? אמר ליה: אם מפני ספנת דרכים – צא, אי משום כיבוד אב ואם – איני יודע. אמר רבי עליו רבי יוחנן ומר, אם גמרת לצאת, תבוא בשלום. אמר רבי שמואל בר רב יצחק: עוד

שבת קודש – י"ז אייר

[דף כ"ד ע"א]

היא צריכה, שמע רבי אלעזר ומר: אין רשות גדולה מזו!

מהו שיטמא פהן לכבוד הרבים? תני: היו שם שתי דרכים מתאימות, אחת רחוקה וטהורה, ואחת קרובה וטמאה. אם היו הרבים הולכין ברחוקה – הולך ברחוקה. אם לאו – הולך

בקרובה, מפני כבוד הרבים. עד כדון בטומאה של דברייהם, אפילו טומאה שהיא מדברי תורה? מן מה דמר רבי זעירא: גדול הוא כבוד הרבים שהוא דוחה מצוה בלא תעשה שענה אחת, אדא אמרה: אפילו בטומאה שהיא מדבר תורה.

רבי יונה רבי יוסי גליליא בשם רבי יסא בר חנינא, אין שואלין הלכה לפני מיטתו של מת. והא רבי יוחנן שאל לרבי ינאי קומי ערסיה דרבי שמואל בן יוצדק: הקדיש עולתו לכדק הבית, והוא מגיב ליה! נימר, כד תוה רחיק. או, כד תוון מסקין ליה לסדרת.

והא רבי ירמיה שאל לרבי זעירה קומי ערסיה דרבי שמואל בר רב יצחק! נימר כד תוה רחיק – תוה מגיב ליה, כד תוה קריב – לא תוה מגיב ליה.

תני: הכתפים – אסורין בנעילת הסנדל, שמוא יפסוק סנדלו של אחד מהן ונמצא מתעבב מן המצוה.

רבי זעירא שרע בדיבורא אתון בעיין מיוקפניה ואשכחניה אעני. אמרו ליה, מהו בן? אמר לון: לכן דאתינן על שם (קהלת ו) והחי יתן אל לבו.

הלקה ב'

מתני' קברו את המת וחזרו, אם יכולין להתחיל ולגמור עד שלא יגיעו לשורה – יתחילו. ואם לאו – לא יתחילו. העומדים בשורה, הפנימים – פטורין, ורחיצונים – חייבין.

גמרא תני: אין מוציאין את המת סמוך לקרית שמע, אלא אם בן הקדימו שעשה אחת, או אם איחרו שעשה אחת, כדי שיקראו ויתפילו. והא תנינן: קברו את המת וחזרו! תיפתר באילין דהוו סברין דאית ביה ענה ולית ביה ענה.

[דף כ"ד ע"ב]

תני: תהספד וכל העוסקין בהספד – מפסיקין לקריאת שמע, ואין מפסיקין לתפילה. מעשה הוה והפסיקו רבותיננו לקרית שמע ולתפילה. והא תנינן: אם יכולין להתחיל ולגמור! מתניתא – ביום הראשון. ומה דתני תנא – ביום השני.

אמר רבי שמואל בר אבדומא: זה שהוא נכנס לבית הכנסת ומצאן עומדין ומתפללין, אם יודע הוא מתחיל וגומר עד שלא

יִתְחִיל שְׁלִיחַ צִיבוּר בְּדֵי לַעֲנוֹת אַחֲרָיו אָמֵן – יִתְפַּלֵּל. וְאִם לֹא –
אֵל יִתְפַּלֵּל.

בְּאֵיזָה אָמֵן אָמְרוּ? תִּרְיָן אֲמֹרָאִין, חַד אָמַר: בְּאָמֵן שֶׁל הָאֵל
הַקָּדוֹשׁ. וְחַד אָמַר: בְּאָמֵן שֶׁל שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה. אָמַר רַבִּי פִּינְחָס: וְלֹא
פְּלִיגִי, מָאֵן דְּמַר: בְּאָמֵן שֶׁל הָאֵל הַקָּדוֹשׁ – בְּשִׁבְתָּ. וּמָאֵן דְּמַר:
בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה – בְּחוּל.

תִּנְיִי: רַבִּי יוֹדָה אוֹמַר: הָיוּ כּוֹלָם בְּשׁוֹרָה אַחַת, הָעוֹמְדִין מִשׁוּם
כְּבוֹד – תִּיבִין. מִשׁוּם אֲבָל – פְּטוּרִין. יִרְדוּ לְסַפֵּד, הֲרוּאִין פְּנִים –
פְּטוּרִין. וְשִׂאִינָן רוּאִין פְּנִים – תִּיבִין.

הָיוּ, הֲדַא דְּתַנְיִין: הָעוֹמְדִין בְּשׁוֹרָה, הַפְּנִימִים – פְּטוּרִין. וְהַחִיצוֹנִים
– תִּיבִים; מִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה. הֲדַא דְּתַנְיִי: הָעוֹמְדִים מִשׁוּם כְּבוֹד –
תִּיבִין, מִשׁוּם אֲבָל – פְּטוּרִין; מִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה. וְהָיוּ דְּתַנְיִין תַּפְּוֹן:
וּכְשֶׁהוּא מְנַחֵם אֶת אַחֲרִים, דְּרַךְ כָּל הָעָם עוֹבְרִין זֶה אַחַר זֶה,
וְהַמְמוֹנָה מְמַצְעוּ בֵּינוּ לְבֵין הָעָם – מִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה [רִאשׁוֹנָה].

